

והנראה בביאור הדברים, ע"פ מה שיסדו חז"ל לברך בכל יום בברכות השחר הברכה שעשה לי כל צרכי, ולנוסחא אחרת העושה לי כל צרכי, והם שתי מדריגות במדת הבטחון, דהעושה לי כל צרכי הוא לשון הוה כלומר שהוא מאמין ויודע שה' אתו למלא משאלות לבבו לטובה, וכשיתפלל לפניו יתן לו כאב רחמן הנותן לבנו כל אשר יחסר לו. אבל יש מדריגה גבוהה מזו, שהוא מאמין שהשי"ת כבר הספיק וזימן לו כל צרכיו והכל מוכן ועומד לפניו, ורק האדם בחוסר דעתו סובר שחסר לו משהו. ולמה הדבר דומה לסומא ששולחן ערוך לפניו במאכלים ומיני מטעמים לרוב והוא צועק ומבקש לחם להשקיט את רעבונו, וכל העוברים מסתכלים עליו במבט של חמלה שהרי הכל מונח לפניו בכמלא הושטת ידו.

וזו מדת הצדיקים שמברכים שעשה לי כל צרכי, שכל מה שנדמה לי שאני צריך את הכל עשה מכבר ונתן לי. ותפלותיהם אינם בנוסח של בקשה על העתיד כאילו חסר לו דבר ובא לבקש מהשי"ת, אלא בנוסח הודאה על העבר שהשי"ת הזמין לו כל צרכו ולא יחסר לו כל טוב (עי' נועם אלימלך פרשת מולדות נד"ה ויעמר יצחק).

וידוע מספה"ק שאמונה היא מלשון המשכה דכפי מדריגת אמונתו של האדם כך הוא ממשיך לעצמו שפע פרנסה, וי"ל דמי שמאמין באמת שהשי"ת זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים והכל ערוך ומוכן אזי אין הוא צריך לעשות שום פעולה, וכמו שאמר הגמ' לקמן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם, ורק מי שחושב שחסר לו ומתפלל ומקוה שהשי"ת ימלא מחסורו הוא זקוק עדיין לאסוף את דגנו.

אצל ולזה בפרשה זו שנאמר בה ולעבדו בכל לבבכם, שדרשו בו חז"ל (מעניי 3.) איזוהי עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה, והיינו תפלה ובקשה על העתיד שהיא בלב, לכן כתב רחמנא ואספת דגנך, כי מכיון שאינו במעלה שלימה כצדיקים גמורים להאמין שהכל ערוך ומזומן מראש, על כן עדיין צריך לאסוף דגנו ולא זכה שיקויים בו מה שכתוב (ישעי' סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם. (שעח)